

Трофимчук В.Я.,
аспірант кафедри обліку та аналізу,
Національний університет «Львівська політехніка».
Науковий керівник – Сажинець С.Й.,
к.е.н., професор кафедри обліку та аналізу

ХАРАКТЕРИСТИКА ВПЛИВУ ОКРЕМИХ ФАКТОРІВ НА ФОРМУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасне виробниче підприємство використовує значну кількість об'єктів основних засобів, нематеріальних та інших необоротних активів, які вимагають систематичного оновлення. Для цього необхідні значні фінансові ресурси, формування яких суттєво залежить від амортизаційної політики держави та підприємства. Тому, проблемні питання її формування постійно перебувають у полі зору вчених-економістів, зокрема, досліджуються Борисенко З.Н.[1], Виговською Н.Г.[2], Стадницьким Ю.І.[3], Фуксом А.Е.[4], Яремком І.Й.[5] та ін.

В прямому розумінні політика – це мистецтво управління будь-яким процесом [2, с. 58]. Амортизаційна політика - складова частина загальної політики формування власних фінансових ресурсів підприємства, яка полягає в управлінні амортизаційними відрахуваннями від використовуваних основних засобів, нематеріальних та інших необоротних активів з метою реінвестування їх у виробничу діяльність [6, с. 434]. Фактори, що впливають на амортизаційну політику підприємства наведені на рис. 1.

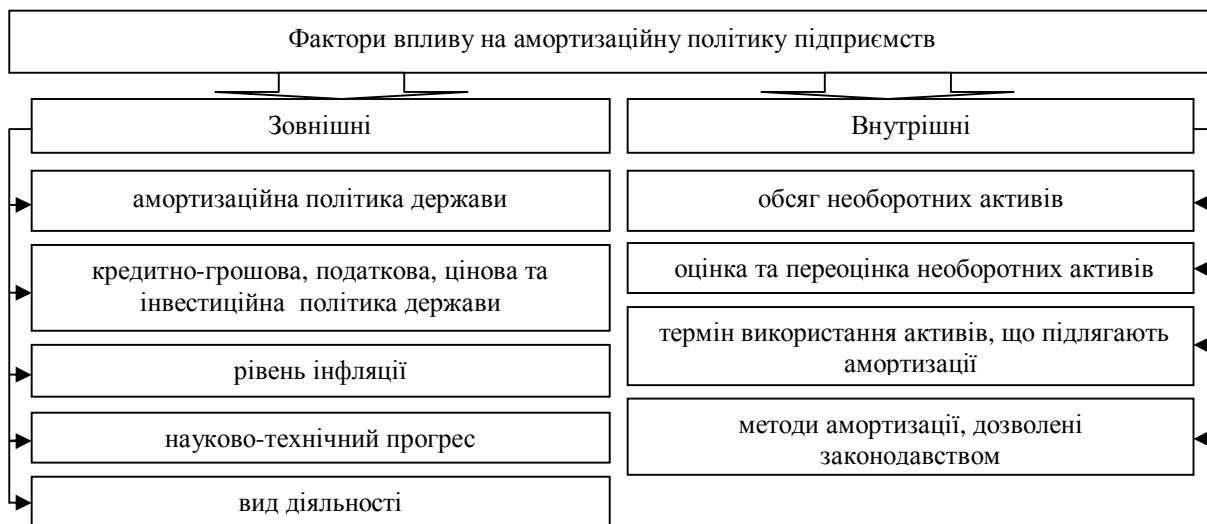

Рис. 1. Фактори впливу на формування амортизаційної політики підприємства

Охарактеризуємо окремі з них, а саме: оцінювання, терміни використання та методи амортизації необоротних активів.

При здійсненні оцінки необоротних активів використовують: первісну, відновну і залишкову вартості. Вони є самостійними видами оцінки, але при нарахуванні амортизації можливе використання як первісної, так і відновної вартості засобів праці. Водночас у період між переоцінками засоби праці відображаються за первісною вартістю. Тільки після переоцінки, та й лише в перший рік, вони перебувають на обліку за відповідною вартістю. Метою переоцінки є приведення балансової вартості необоротних активів у відповідність до діючих цін і умов виробництва. Якщо ж в умовах інфляції не проводити своєчасну і об'єктивну переоцінку, то виникає невідповідність між ринковою та первісною вартістю. У цілому таке становище призводить до таких недоліків: вартісна оцінка майна підприємства не відповідає дійсності, що ускладнює проведення інвестиційної політики підприємства; штучно

знижується собівартість і витрати виробництва, що спотворює інформацію при здійсненні політики ціноутворення.

Термін корисного використання активів, що підлягають амортизації. Згідно П(С)БО 7 «Основні засоби» [7] термін корисного використання – це очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством, або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг). Розрізняють нормативні, фактичні та економічно обґрунтовані терміни служби. Під нормативними розуміють такі терміни виробничого функціонування засобів праці, які закладені в діючих нормах амортизаційних відрахувань. Вони для кожного періоду є відомими величинами і можуть бути обчислені за кожним інвентарним об'єктом активної і пасивної частини основних засобів, якщо на нього є затверджена норма амортизації. Фактичний термін характеризує реальну тривалість перебування основних засобів у виробничій сфері. Мова йде не про середній вік і не про залишковий час використання, а про повний період використання об'єкта з моменту введення в експлуатацію і до вибуття з виробництва. Найбільш складним є визначення економічно обґрунтованих термінів служби засобів праці, тобто тих, які повинні бути покладені в основу норм амортизації. Виговська Н.Г. [2, с. 118-119] вказує, що економічно обґрунтовані терміни служби формуються під впливом ряду факторів, які можна поділити на:

- основні – довговічність засобів праці в нормальних умовах експлуатації (фізичний знос); темпи технічного прогресу в сфері виробництва техніки (моральний знос); баланс обладнання; співвідношення витрат на ремонт і нове обладнання;
- додаткові – ті, які відхиляють тривалість роботи засобів праці від середньої в наслідок об'єктивних особливостей сфери експлуатації (погодні умови; завантаження обладнання; інтенсивність роботи).

Метод нарахування амортизації, відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби», [7] обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання. Проблема, що піднімається сьогодні, - це відсутність чітких правил (рекомендацій) щодо вибору оптимального методу нарахування амортизації. Усі методи можна вважати рівноцінними, вони переслідують одну мету, але кожен із них для відповідних періодів корисного використання визначає різні суми. Вибір методу повинен враховувати такі фактори як: 1) темпи зростання обсягів діяльності та її дохідності, темпи зростання поточних витрат; 2) зміни в податковій політиці держави; 3) необхідність і час використання фінансових зобов'язань; 4) прогнозований період експлуатації об'єкта амортизації до його ліквідації або продажу; 5) можливу ціну реалізації об'єкта амортизації; 6) потребу у формуванні власних фінансових ресурсів протягом амортизаційного періоду.

Таким чином, амортизаційна політика як в теоретичному так і прикладному аспектах вимагає подальших досліджень та економічних експериментів.

Література

1. Борисенко З.Н. Амортизационная политика: Монографія / З.Н. Борисенко. – Киев: Наукова думка, 1993. – 130 с.;
2. Виговська Н.Г. Удосконалення обліку амортизації: стан, проблеми, перспективи: Монографія / Н.Г. Виговська. – Житомир: ЖІТІ, 1998. – 340 с.;
3. Стадницький Ю.І., Саган Т.Л. Амортизація?!: Монографія / Ю.І.Стадницький, Ю.І. Саган. – Львів: ін-т менеджменту, 2003. - 142 с.;
4. Фукс А.Е. Амортизація і оновлення основного капіталу: теорія і практика: Монографія / А.Е. Фукс. – К.: Вид-во КДЕУ, 1996. – 160 с.;
5. Яремко І.Й. Знос і амортизація необоротних активів – інструмент оцінки капіталу підприємства: Монографія / І.Й. Яремко. - Львів: Новий світ, 2003. –148 с.;
6. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2011. – 843с.;
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерством Фінансів України від 27.04.2000 р. № 92.